

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 8.

V Ljubljani, 30. aprila 1896.

Leto XIII.

Obseg: Najcenejša in najhitrejša obnovitev opustošenih vinogradov. (Dalje in konec.) — Kako obdelujejo barja drugod. — Konje-rejčeva opravila meseca maja. — Pomladanska vinogradna opravila v ormoških goricah. — Opravila pri čebelnjaku meseca maja. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Najcenejša in najhitrejša obnovitev opustošenih vinogradov.

(Dalje in konec.)

Sajenje cepljenk na stalno mesto.

Prezimljene cepljenke so take, kakor kaže podoba 24., in jih je treba pred sajenjem na stalno mesto pravilno pripraviti. Odstranijo se jim vse rosne (pod. 24. a) in stranske korenine (pod. 24. b); če so pa te šibke, se ne odstranijo. Spodnje, glavne korenine (pod. 24. c) se skrajšajo po debelosti na 10 do 20 cm, šibke se puste neprikrajšane; cepljenke z neprikrajšanimi koreninami otežujejo sajenje. Cepičev poganjek se skrajša na 1 do 2 očesi. Za sajenje pravilno pripravljeno cepljenko kaže podoba 25. Pred sajenjem naj se še enkrat pregleda, ali je cepič dobro zrastel s podlogo.

Pred in med sajenjem naj stoje cepljenke do polovice v posodi, napolnjeni z vodo, ali pa naj bodo vsaj pokrite z mokro cunjjo, da solnce ali veter ne osuši preveč korenin.

Pravilno prerigolani (80 cm do 1 m) in poravnani vinograd je pred sajenjem treba iztakniti, t. j. zaznamovati posamezna mesta, kamor se bodo vsadile cepljenke. Z ozirom na to, da na ameriško trto cepljena naša domača prav bujno raste, ji je treba odmeriti dovolj prostora, da more neovirano razširjati svoje korenine in veje.

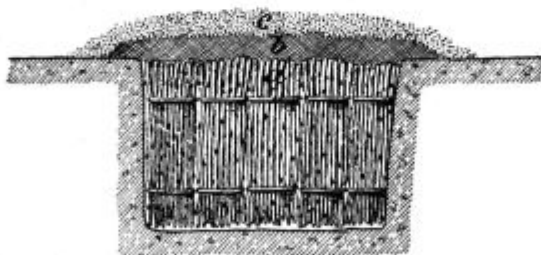
Komur se ob sajenju zdi škoda prostora, se bode pozneje gotovo kesal.

Vrsta od vrste mora biti oddaljena vsaj 1·20 m; vsakdo stori pa veliko bolje, ako jih sadi po 1·40 m narazen (to velja za delavne vrste); v vrsti pa naj se ne sade manj kakor 1 m narazen, temveč 1 do 1·20 m. Teško sicer je in bode vsakomur saditi tako narazen, češ, toliko prostora bode praznega, in če vsadim tako malo trt, bodem tudi malo pridelal.

Temu pa ni tako, marveč ravno nasprotno; tak človek bode veliko več pridelal kakor oni, ki bode trte prav gosto posadil. Z marsikom sem že govoril, ki je zasadil svoj vinograd na 1 m v kvadratu, in kako bi bil sedaj zadovoljen, če bi mogel svoj vinograd prenarediti, da bi trte stale po 1·40 m v kvadratu. In to napako so spoznali že v 3. letu po zasaditvi.

Pri vinogradih z nepravilno obliko naj se z iztikanjem prične na sredi ter naj se od te vrste na levo in na desno stran proti koncema odmeri oddaljenost vrst po 1·20 do 1·40 m. To naj se natančno odmeri, in sicer na obeh koncih te glavne vrste, na vrhu in na podnožju. Ko so vrste odmerjene v kolikor mogoče ravni črti, potegne se motvoz od prvega kola na enem do prvega kola na drugem koncu vinograda vzporedno s prvo črto skozi cel vinograd, se dobro nategne in s prirotenim kolom se napravi v zemljo ris ob motvozu od kola do kola. Potem se motvoz predene na sosednja kola.

Ko je ves vinograd tako po dolgem zaznamovan,

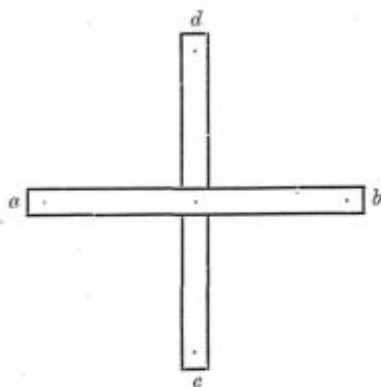
Podoba 23.

odmerijo se še po čez vrste po 1 do 1·20 m narazen, in sicer na obeh straneh vinograda, vzporedno z glavno črto po sredi vinograda. Potem se ravno tako, kakor poprej po dolgem, tudi po čez nategne motvoz od kola na enem, do kola na drugem koncu, pričeneži tudi tu na sredi vinograda, in se ob njem zarišejo črte. Kjer se dve vrsti križata, zatakne se kol, in tako so vsi koli v celem vinogradu na vse strani pravilno v vrstah.

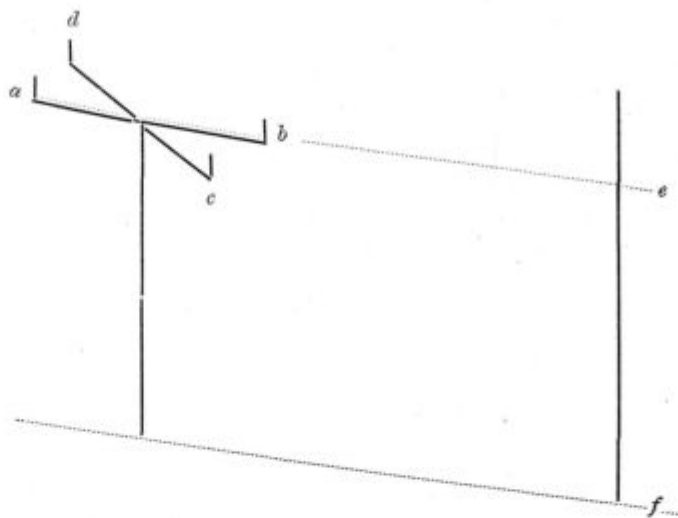
Da se hitro določijo glavne črte na sredi vinograda po dolgem in po čez, imamo nalašč za to pripravljen križ, obstoječ iz 2 navzkriž pravokotno zbitih letvic, v kateri je na koncih navpično zabiti po en raven žrebelj

(pod. 26. in 27.).

Križ se pritrdi na raven, $1\frac{1}{3}$ m visok kol. Ta križ se postavi navpično na sredo vinograda ter se gleda ob žrebljih na eni letvici (pod.

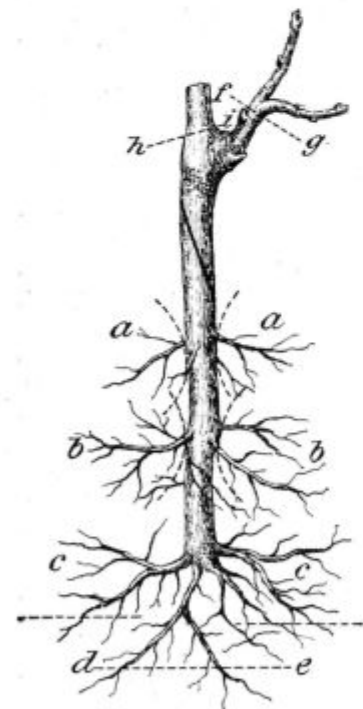

Podoba 26.

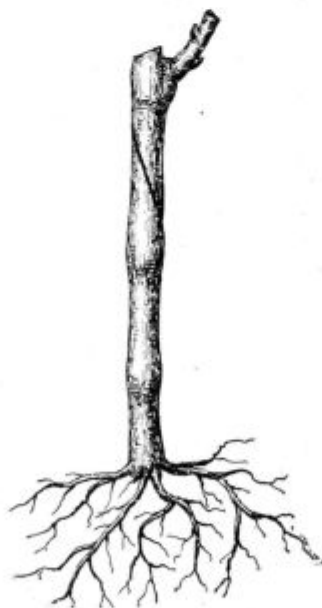

Podoba 27.

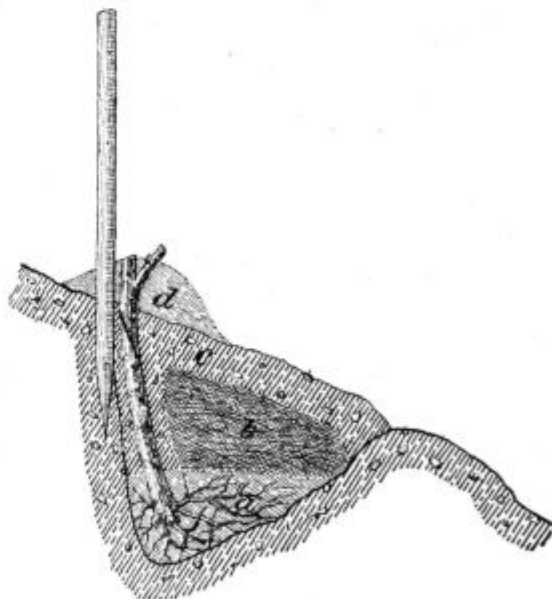
vpično postavi prav raven kol (najbolje po leti), ter se pazi, kam opoldne pade senca tega kola. Na konec sence se zabije drug kol, na konec sence drugega kola, tretji itd. do konca vinograda. Ti koli ka-

Podoba 24.

Podoba 25.

Podoba 28.

27. *a b*) najprej na en konec vinograda ter se v ravni črti zabije kol (pod. 27. *e f*). To delo opravljata navadno dva delavca, eden vravnava (gleda), drugi pa zaznamuje (vtika kole). Potem vravnavalec stopi na drugo stran ter določi ob žrebljih *b* in *a* ravno črto na drugi strani. Ne da bi križ kaj premaknil, določi vravnavalec ravne črte tudi po čez, in sicer od *d* proti *c* na eno in od *c* proti *d* na drugo stran (pod. 27.). Mesto, kjer je stal križ je središče in se zaznamuje s kolcem; ob njem se križata motvoza, ki jih napnemo po dolgem in po čez, od kola do kola. S tem sta določeni glavni črti in

po njih se umeri in zaznamuje širokost posameznih vrst po dolgem in po čez.

V vinogradih, ležečih bolj proti severu, v katerih torej grozdje vsled premajhne gorkote slabše dozori, naj se pazi, da se sadi tako, da bode sijalo sonce od jutra do večera vedno med vrste ter posamezne trte ne bodo obsenčavale druga druge, t. j., sadi naj se po poldanski črti. Ta črta se določi s tem, da se sredi vinograda na-

žejo mer od juga proti severju. S križem se potem določi navpična mer in vinograd se razdeli, kakor nam je že znano. Grozdje trt, vsajenih v delavnih vrstah, obseva sonce cel dan, vsled česar bolj dozori in daje močnejše vino.

Kadar je ves vinograd iztaknjen, se prične z izkopavanjem jam, ktere morajo biti tako globoke, kakor dolge so cepljenke. Vse dosedaj opisano delo se lahko zvrši po zimi, če dopušča vreme. Jame se napravijo z lopato, a paziti je treba pri tem, da se koli ne premaknejo, ker drugače bi po končanem delu ne bilo vse v vrstah.

V mrzlih urah naj se nikar ne sadi, ker bi to škodovalo koreninam. Na dno jame se vrže nekoliko rahle zemlje, na njo se postavi pripravljena cepljenka, razširijo se ji korenine in na nje se nameče spet nekoliko rahle zemlje, da so vse zasute (pod. 28. a). Potem se cepljenka malo strese, pritisne z nogo, in k nji se vrže 1 do 2 vile razkrojenega gnoja ali mešanca, pa ne preblizu lesa (pod. 28. b). Tudi ta se pritisne z nogo, polije potem z vodo, ali še bolje s tanjšano gnojnico, in naposled zasuje jama do vrha z zemljo (pod. 28. c). Iz zemlje moleči del cepiča se prav malo pokrije z rahlo zemljo, še bolje s peskom, in se napravi krtini podoben kupček (pod. 28. d).

Glede gnojenja bodi omenjeno, da je prvi 2 leti treba gnojiti blizu trte, ker so korenine še malo razvite in bi jim gnojitev po sredi delavnih vrst malo hasnila. Nasprotno naj se po tretjem letu ne gnoji blizu trt, temveč po sredi med vrstami, ker ima sedaj trta svoje sesalne korenine že povsod dobro razširjene. Ako se gnoji po sredi, se gnoj potrosi in sproti globoko podkopava, ali pa se po sredi izkoplje $1\frac{1}{2}$ čevlja širok in 1 čevlj globok jarek, in vanj se nameče veliko gnoja, približno črevelj na debelo, se dobro stepta in zopet z zemljo zasuje. Tako gnojenje izda za 3—4 leta. Bolje je na vsak način gnojiti po malem, pa vsako leto, kakor poredkoma in zelo na enkrat. V prvem slučaju dobi trta vsako leto potrebno množino hrane in se enakomerno razvija in obilneje rodi.

Ako se je sadilo pred zimo, je treba iz zemlje moleči del cepiča prav dobro pokriti, kakor pri cepljenkah, cepljenih na stalnem mestu, da se obvarujejo pred zmrznjenjem. Spomladi je treba nekoliko te zemlje odstraniti, da morejo cepičevi poganjki neovirano poganjati.

Pri sajenju naj se pazi, da cepljenka ne pride pregloboko pod zemljo, pa tudi ne preveč nad površje zemlje. V strmih legah se sadi tako, da pride cepljeno mesto kake 3 prste pod površje zemlje, in sicer zato, ker v strmih legah zemlja leze vedno navzdol in, če bi se cepljenka vsadila preplitvo, bi kmalu iz zemlje molel ves cepič in mnogo podloge. Pozneje naj se vedno pazi na to, da cepič ne napravi nikakih korenin. Temu se izogne, ako se pozneje, ko je cepljenka že začela dobro poganjati, odstrani okoli cepiča toliko zemlje, da pride še cepljeno mesto na prosto; napravi se torej okoli trte majhna jamica.

Nadaljnja dela s cepljenko v istem letu so: privezovanje poganjkov na kole, škropljenje, priščipavanje stranskih izrastkov in pletev. Pri priščipavanju je treba paziti, da se izrastki ne potrgajo, vsled česar bi se lahko odtrgalo oko na glavnem poganjku (osebito se to tedaj lahko zgodi, ko poganjki postanejo bolj trdi,) temveč odščipne naj se tako, da ostane na izrastku eno oko. To oko zopet požene in je treba pozneje še enkrat ali dvakrat priščipniti. Z odstranitvijo teh izrastkov se krepča glavni poganjek. Če bi se izrastku ne pustilo nikako oko, bi lahko poginilo zalistno oko. To delo je posebno potrebno pri trtah, ki že rode, ker se z odstranjevanjem vseh nepotrebnih, t. j. z grozdem neobloženih poganjkov na napnencu (šperon, prevez, previjač, zavijač, mladec) krepčajo ostali poganjki, vsled česar se grozdje na njih bolj debeli in bolj dozori.

Ako je bila cepljenka pred zimo vsajena, in je z zemljo močno zasuta, treba je spomladi ta kupček odstraniti, da more cepič poganjati.

Jeseni se taka trta zasuje pol črevlja na visoko s zemljo, da mraz po zimi ne pokvari očesa ter da jih ne oglodajo zajci.

Isto jesen ali spomladi drugega leta se ta poganjek obreže na 2 do 3 očesa. Če je poganjek močen, se obreže na 5 do 6 očesa ter se oslepe 3 spodnja očesa, da se razvijata le dve zgornji. S tem se trta bolj naglo vzgoji do primerne višočine za poznejšo rezatev na palec in napnjenec.

Spomladi se ves vinograd prekoplje 30 cm globoko ter se odrežejo vse stranske korenine na cepiču in na podlogi; tako se trta prisili, da glavne korenine močnejše razvija.

Okopavanje, kakeršno je sedaj v navadi osobito po Dolenjskem, le malo izda. Kolikor sem imel jaz priliko videti, okopavajo večinoma ženske. Te imajo prav šibko orodje, takozvane rovnice, s katerimi zrahljajo zemljo komaj za 4 prste na debelo. Pri delu delavka pri vsakem mahu stopa zdaj na to zdaj na ono stran, ter tako sproti stepta, kar okoplje. Seveda pri tako plitvem okopavanju ni mogoče odstraniti plevelnih korenin; trava pride prav plitvo pod zemljo ter začne po nekoliko dneh zopet poganjati in, ker tako malo zrahljana zemlja malo vode vpije, se lahko pripeti, da nekoliko močen dež odnese vso zrahljano plast. Če se pa prva kop izvrši 30 cm globoko, se to prav težko kdaj pripeti; trava pride globoko in ne more več pognati, temveč segnije in tak vinograd se okoplje samo enkrat še, po letu, ko se začne grozdje mecati (pisati, barvati), da se odstrani plevel. Če se pa že prvič plitvo prekoplje, je pozneje treba 4 ali 5krat okopavati, drugače plevel vse preraste. Pri drugem okopavanju se pač lahko okopava z rovnico.

Ako bi se pustile vrhnje, rosne korenine, bi se močno razvijale, ker so v bolj rahli zemlji in imajo več hrane vlage in gorkote, nasprotno bi pa glavne korenine vedno šibkejše, postajale in ves les pod močnimi koreninami bi ostal veliko šibkejši ter bi naposled tudi strohnel. Ker bi se stranske korenine močno razvile in bi bile bolj plitvo, bi trta po letu trpela sušo, po zimi pa mraz, in pri okopavanju bi se korenine bolj ali manj ranile, vsled česar bi vsa trta v rasti zaostala. Ako se pa stranske korenine vsako leto odstranijo, razvijejo se glavne korenine močno in vseh teh neprilik ni.

Spomladi tretjega leta se cepljenka obreže, če je dovolj močna, na palec in napnjenec. Za palec (rogač) se določi niže rastoč poganjek, više rastoč se vzame za prevez (napnjenec). Palcu se pustita vedno le 2 očesa, prevezi pa 8 do 12. Reže naj se tako, da se nad zadnjim očesom pusti še en člen, kateri se pa prereže čez sredo, ali pa naj se zadnje oko kar oslepi, da ne more pognati. Ker se taka rana kmalu zaceli, trta ne izgubi mnogo soka, vsled česar druga očesa močnejše poženo. Prvi napnjenec mora biti do 1 čevlja nad zemljo, ker bi se grozdje lahko preveč pomazalo in celo po zemlji valjalo, ako bi bil privezan bolj nizko.

Vsaka trta dobi močen, 2 m visok kol, na ktere ga se priveže spodaj stari les, zgoraj pa iz palcev nastala poganjka. Napnjenec (prevez) se priveže na drugi, v isti vrsti stoječi kol. Izmed na palcu vzrastlih dveh poganjkov je drugo leto nižji za palec, višji pa za napnjenec, dočim se napnjenec iz prejšnjega leta popolnoma odstrani. Tako se vzgojuje trta vedno nizko, na kar bode posebno treba paziti. Trta, nizko vzgojevana, ima velike prednosti, ker je vsako delo pri nji lažje, trta se močnejše in enakomerno razvija, grozdje se bolj zdebela in, ker je tako blizu tal, ima več vlage pa tudi bolj dozori, ker zemlja, pregreta od solnca, oddaja svojo gorkoto blizu nje nahajajočim se predmetom. Da se grozdje še bolj zdebela in enakomerno dozori, naj se po letu odstranijo vsi nesadonosni poganjki na napnencu (kar se lahko zgodi še pred

cvetjem), vsi sadonosni poganjki pa naj se skrajšajo na 4 ali 5 listov nad zadnjim grozdom, kadar postanejo jagode bolj debele, še bolje kmalu po cvetju. Mali listki pod grozdom se lahko odstranijo, nikar pa ne oni nasproti grozdu in prvi štirje nad grozdom, kajti ti mu dajejo vso hrano. To poletnje delo se imenuje „mandanje“. Proti polovici meseca avgusta se skrajšajo tudi oni poganjki, ki so nastali iz očes na palcu, za $\frac{1}{3}$, t. j., odreže se, kar moli čez kol; stem se prisili, da njih les bolje dozori.

Kdor napencev ne misli privezovati na kole, ali kjer so koli predragi, privezuje jih lahko na žico, katero napne od konca do konca cele delavne vrste. S tem si seveda prihrani veliko kolov, ker pocinjena žica traja 60 do 80 let. V ta namen se rabi žica št. 22., katere gre 36 m na 1 kg. Prva žica se napne 30—40 cm nad zemljo, druga pa 40 do 50 cm nad prvo, in na to se privezujejo iz napnenca vzrastli poganjki, kateri se potem po letu nad žico pri 4. listu nad grozdom kar odščipnejo, da se s tem dosežejo ravno kar opisani uspehi.

Iz vsega doslej navedenega se mora vsakdo prepričati, da se nihče ne sme prenačiti z obnovitvijo svojih vinogradov, ako jih hoče pravilno obdelovati in od njih imeti mnogo užitka, temveč je najbolje prerogolati in zasaditi le toliko, kolikor je mogoče obdelavati. Gotovo bode imel večji užitek oni, ki bode imel samo $\frac{1}{2}$ orala vinograda, pa bode tega dobro gnojil in sploh pravilno obdeloval, kakor pa oni, ki bode zasadil cel oral, pa ga slabo gnojil in površno obdeloval.

Fr. Gombač,
dež. potov. učitelj za vinarstvo.

Kako obdelujejo barja drugod.

Gotovo je najlepši smoter človeškega delovanja obširne puste, nerodovite, doslej zaničevane kraje z umnim obdelovanjem izpreminjati v plodonosne.

Avstrija ima več ko 20.000 km² barja; od tega spada na Kranjsko 200 km². Na Nemškem ga je baje 30.000 km². Barja se dele v mahove (Hochmoore) in v blata. (Niederungs- oder Grünlandmoore). Prvi obstoje večinoma iz mahov, slednji pa iz travnatih rastlin, zmešanih s segnitim mahom. Mahovi imajo pustotno odejo iz mahovja in sključenih bork in bréz; blata so zaraščena s travo; na njih dobro uspevajo jelše, breze, borke.

Barja so pa različna tudi glede njihove podloge, kajti šotna ali rupna plast leži ali na pesku ali na glini. Malo barij je takih, ki leže na glini, večinoma jih ima nerodeviten pesek za podlogo. Naša ljubljanska latvica spada med barja z močno, rodovitno, glinasto podlogo, ima pa tudi to prednost, da ima velik odtok. Take vrste barje, kakeršno je naše, se na Nizozemskem plačuje ha po 600 do 700 gold.

Na Nemškem in tudi v drugih deželah, kjer imajo skoro izključno peščena barja, je obdelovanje tega, do novjših časov zapuščenega sveta jako razvito.

Obdeluje se na tri načine:

- 1.) Obdelovanje po nasipih. Ti so ali goli, na sami šoti, ali so pa 10 do 11 cm na debelo s peskom pokriti.
- 2.) Nasipi se zmešajo s spodnjo plastjo.
- 3.) Požiganje.

Na nasipih se barje obdeluje, ako se svet razdeli po primernih jarkih v lehe, ki so različno široke — 23 do 43 metrov. Jarki morajo biti tako globoki, da površje vode ne pade v spodnjo, peščeno plast. Pri njivah mora voda stati 80 do 100 cm globoko, pri senošetih pa 60

do 70 cm. Manj kot 30 cm naj voda navzgor ne stopi tudi v zimi ne, ker bi potem zmrzlina setev poškodi ali celo uničila.

Obdeluje se samo šotna pola, gnoji se pa večinoma z umetnimi gnojili. Ker ima šota mnogo dušika, treba je zemlji dati samo še kalija in fosforove kisline.

Začeli so pa nasipe tudi tako obdelovati, da jih pokrijejo s spodnjo plastjo ali s peskom 10 do 11 cm na debelo. Začetnik takega obdelovanja je Rimpov, grajščak v Kunrovem v pruski Šleziji. Le-ta ima obširno posestvo v tamošnjem barju in prideluje s takim obdelovanjem preobilo poljskih pridelkov, vsled česar je postal jako imovit in vzgleden kmetovalec.

Gornja peščena plast se s spodnjo, šotno, ne sme mešati. Gnoji se z umetnim gnojem vrhu brazde; potem ko se žito ali drug sad spravi v zemljo, se potrosi gnoj in dobro zavleče. Tako obdelovanje se izplača le v takih krajih, kjer peščena plast ni globoko pod šoto, da se pesek brez velikih stroškov vzame iz jarkov in razpelje po lehah ali nasipih.

Drugi način obdelovanja je mešanje šotne plasti z mineralno plastjo, ktera se vzame iz jarkov, ali se pa z globoko brazdo dvigne iz tal. Ako je spodnja plast rodovitna, se tako obdelovanje najbolj priporoča. Seveda se mora šota poprej do malega izrezati. Gnoji se ali z umetnim gnojem ali pa z živalskim.

Na Nizozemskem imajo nektera mesta stranišča tako narejena, da se v sodih človeški odpadki zmešajo s šotnim drobom, ti se izvozijo iz mesta v zato pripravljene prostore, tam se pomešajo še s smetmi, in ko tako nekoliko časa leže, se po kanalih razdele po barjih.

Nizozemsko mesto Groningen ima prav vzgledno tako napravo in proda vsako leto takega gnoja za več kakor 100.000 gold.; pri tem ima malo manj kakor polovico čistega dobička, kajti tamošnji barjani radi kupujejo ta gnoj, ker ima vse snovi v obilici v sebi, kar jih potrebuje barje. 20 do 25 gold. stane ta gnoj, da se dobro pognoji 1 ha svetá.

S požiganjem se ukvarjajo samo po tistih barjih, ktera nimajo pripravnih kanalov ali potov za dovažanje potrebnih gnojil; tudi se takega obdelovanja izogibljejo tam, kjer je spodnja plast pust pesek, kateri ni za obdelovanje.

Da odpravijo preobilno vodo, morajo jo odpravljati s parnimi stroji, ker jim ne dostaja strmece. Mnogokrat je pa tudi pesek pod šoto škodljiv razvoju rastlinstva, ker ima železasti žveplec v sebi; zato morajo od drugod dovažati gradivo za nasipe.

Vse to stane obilo truda, obilo stroškov, ali vstrajen kmetovalec se ne straši teh zaprek, ker ima vender mnogo dobička pri takem kmetovanju. Peruzzi.

Konjerejčeva opravila meseca maja.

Kobile, ki se bodo še ožrebile, izpuščaj pridno na plano ter jih ne naprezaj in ne muči, ker jim utegne biti na kvar. Štirinajst dni pred porodom in ravno toliko dni po porodu ne krmi kobile s pretečnimi krmili, zlasti ne z ovsom in sladkim senom, ker rade nastajajo razne bolezni: pri materi vnetica maternice ali vimena i. t. d., pri žrebetu pa zaprtje, driska, hromota i. t. d. Majniška žrebeta so navadno najslabša, ker je kobila bivala breja največ v hlevu ter je bila slabo krmljena, spomladi, in sicer pred porodom in po porodu, pa predobro krmljena.

S še brejimi kobilami ravnaj, kakor je bilo povedano meseca februarja. Če žival prične dobivati po-

padke, prepričaj se, ali je lega mladičeva prava. Preiskuj vedno s čisto in z oljem namazano roko. Če ne čutiš nog in nad njimi glave, precej pokliči izurjenega pomagača.

V tem mesecu se žrebci spuščajo močnejše. Tisti, ki spuščajo mlade, t. j. tri- in štiriletne žrebce, naj pazno ravna, ter naj žrebca ne spuščajo prepogostoma, ker nasledki se kaj radi kmalu pokažejo. Nasledki so navadno boleznii v kosteh, zlasti pa v členih.

Meseca maja se tudi uže prične zelena krma. Prehod od suhe krme do zelene bodi prav polagomen, ker drugače se kaj radi izcimijo zelo hude boleznii v prebavilih.

Kadar gredo konji prve dni na pašo, ne ženi jih lačnih, ampak uže nekoliko nakrmljene, da se ne najedo zelene trave, ktere želodec ni še vajen.

Planinska paša je, kakor znano, velike vrednosti za žrebeta in mlade konje. Ona dela konje trpežne in močne, pospešuje njih rast ter jim krepi mišice in kite. Predno pa konji gredo na planine, pripravi jih, kakor je bilo povedano prejšnje mesece.

Starejša sesajoca žrebeta, ki uže poskušajo jesti pri materi, naj dobivajo zdrobljenega ovsa in kratkega, rezanega sena. To krmo polagaj žrebetom posebej v nizke jasli ali še bolje na tla, in kadar polagaš žrebetu, priveži kobilu. Prav dobro je žrebetom po dvakrat na teden dajati po 15 do 30 gramov soli, in sicer potresene na krmo. Pazi pa vedno na žrebetove iztrebke; če diše kislo ali če ima žrebe uže nekoliko driske, precej ponehaj s soljo.

Meseca maja je najbolje konje popraviti; ta mesec ni še vroč in tudi muhe niso nadležne. Najbolje je rezati dveletne konje. Sedaj je veliko dela na polju in drugod, zato glej na kopita in zlasti na dobre podkove. Hleve je treba zračiti in snažiti, kadar je živina pri delu, a kadar pripelješ spehane konje domov, varuj jih prepiha v hlevu.

Pomladanska vinogradna opravila v ormoških gorica.

Narava se je že davno vzbudila iz svoje otrplosti in tudi prva vinogradna dela so se z majhnimi izjemami že končala, zato se podvizam, da o njih izid izpregovorim nekoliko besedic.

V obče moram opomniti, da izvrševanja pomladnih opravil v vinogradih letos ni oviralo neugodno vreme, o čemer so se slišale lani splošnje tožbe; rez, kakor tudi prva kop, oboje je bilo moči izvršiti o pravem času.

Kar se tiče rezatve, se menda nobeno prejšnje leto v tukajšnjem vinogradnem okolišu ni rabilo toliko načinov, kakor uprav letos. Na vse tukaj obične načine rezi od starošegne rezatve na glavo in na čep do novomodne, prehvalisane „Pfeiffer“-jeve metode, na vse se je jemalo ozir. Zlasti pa igra „Pfeiffer“ pri nas letos važno vlogo, in to ne le pri onih vinogradnikih, kteri mislijo v kratkem poruvati stare trte ter jih nadomestiti z novimi, cepljenimi na ameriške podloge, marveč tudi pri raznih drugih posestnikih, kterim je v prvi vrsti za množino njihovega vinskega pridelka. Mnogo vinogradnikov je narezalo po „Pfeiffer“-ju le za poskušnjo po kakih 100 trt, drugi so pa kar celo gorico uravnali po tem načinu. Ali se bodo ti skozi vse leto držali načel Pfeifferjevih (odščipovanje), na to se seveda sedaj še ne da odgovoriti.

Da pa se v ormoškem vinogradnem okraju obrača vinarstvu vsako leto večja pozornost in da se razna vinogradna dela izvršujejo z veliko skrbnostjo, svedoči med

drugim tudi to, da je začelo letos prvokrat nekaj posestnikov — kterim je vinarstvo posebno pri srcu — takoj po rezi delati zoper črni palež ali, kakor ga tukaj imenujejo, „pikac“ (*Sphaceloma ampelinum* de Bary). Da je mazanje rozeg z žvepleno kislino*) mudno in nadležno delo, to ve vsakdo, kdor je to delo že poskusil. Dal Bog, da bi zatiranje te škodljive glivice ne ostalo brez uspeha. Seveda bi nam bilo vsem ljubše, ko bi se ta pritepenka niti ne prikazala več. Toda, kaj si hočemo?

Prva kop, ki pa letos ni bila tako naporna, kakor lansko leto, je tudi že končana.

Pri nas običajno grobanje, s kterim se je tu in tam že pred kopjo začelo, se pridno nadaljuje. — Les je zdrav in lepo dozorel in obeta dobro vinsko letino, ako nas obvaruje ljubi Bog med letom toče in drugih nezgod. Sicer pa je znana stara resnica, da spremlja vsakega vinogradnika od prvega prebujenja rastlinske rasti do časa, ko se osiplje listje, veselje in nemir, strah in upanje.

Anton Kosi, učitelj in posestnik.

Opravila pri čebelnjaku meseca maja.

Kdo ne pozna prijaznega majnika! Tudi čebelar se ga najbolj veseli. Do zdaj je imel s čebelami le trud in skrb, meseca maja pa pride zanj čas veselja in povračila. „Čebele rojijo“ — kak vesel glas za čebelarja! Naj ima tudi delo kakeršnokoli si bodi, gotovo je popusti ter hiti k čebelnjaku, dasi je čebele že stokrat rojiti videl.

Skrben čebelar pripravi vse potrebno že poprej, zlasti ob zimskem času, da potem kar nemudoma postreže mladi rodovini z lepim, prijaznim stanovanjem. Prav nerodno je, če čebelar potem, ko roj že na veji visi, še le išče panja in drugega potrebnega orodja, kako še le napačno, če je panj ves nesnažen, preprežen s pajčevino in z drugo nesnago. Da se marsikteri roj slabo ponaša, je dostikrat edino le zanikarn čebelar sam kriv. Panj z močno dišečimi zelenjavami drgniti, kakor je tu in tam navada, ni potrebno; dovolj je, da je panj snažen in malo z medom namazan; pa tudi brez tega se čebele rade naselijo, da je le vse posnaženo. Zveden čebelar si pa tudi roje sam dela, če vidi, da je potrebno in mu sicer dobiček kaže. Ob deževnem vremenu je treba rojem pokladati medu, da ne oslabe zaradi glada.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 91. Imam senočet blizu gozda, na kateri raste silno veliko čmerike. Kako bi zatrl to rastlino? (J. B. v H.)

Odgovor: Čmerika je strupena rastlina, ki je v senu zelo škodljiva, zato se mora na senočetih zatirati. Ker pa ona raste le na vlažnih in močvirnih mestih, zato je glavno zatiralno sredstvo osušenje dotičnega sveta, s čemer se ji odvzame pogoj uspevanju. Razven tega se čmerika zatira z izkopavanjem, pri čemer je pa treba paziti, da se izkoplje cela korenina.

Vprašanje 92. Kteri umetni gnoj ugaja hmelju? (G. P. v M. P.)

Odgovor: Hmelju naj se gnoji s kakim superfosfatom, pomešanim s kalijevim solitrom. Zastran teh gnojil in podrobnjših pojasnil se obrnite na kemijsko tvornico v Hrastniku pri Zidanemmostu.

*) Na 100 litrov vode se je jemalo 8—12 litrov žveplene kisline.

Vprašanje 93. Ob grajenju nove okrajne ceste se bo potreboval tukajšnjega posestnika svet, na katerem stoji hiša. Ker se posestnik glede tega sveta ne more sporazumeti s cestnim odborom, mu pretijo, da mu vzamejo svet za ceno, ki jo določi komisija. Ali se to more zgoditi? (M. D. v K.)

Odgovor: Ob grajenju javnih cest se sme potrebni svet razlastiti, ako se dotični lastnik ne poravna z lepo. Prav toplo priporočamo tako poravnavo, ker bo dotičnik dosegel ugodnejši uspeh, kakor pa, če čaka razlastitvenega postopanja.

Vprašanje 94. Imam kravo, ktera je imela pred letom tele, sedaj se pa noče več obrejšiti, dasi se goni vsake tri tedne ter je uže bila pri raznih bikih. Kaj more biti temu vzrok in kako odpomoči? (J. P. v S.)

Odgovor: Da se krava goni, a vender ne obrejši, more biti vzrok kaka bolezen, zlasti na spolovilih. V tem slučaju največkrat ni nobene pomoči; če pa je pomoč še mogoča, more jo določiti le živinozdravnik, ki kravo preišče. Vzrok more biti pa tudi nje presilni spolni nagon; v tem slučaju večkrat pomaga slabo krmljenje (zlasti debele krave se nerade obrejši), puščanje krvi pred plemenjenjem, dolga pot do bika ali dvakratno plemenjenje hitro drugo za drugim. Najbolje bo, če vprašate živinozdravnika za svet.

Vprašanje 95. Imam mošt, ki je še danes gost in bel, dasi sem ga uže pred nekaj tedni čistil z jajci. Mošt je narejen iz tepek ter iz kakih dveh mernikov sladkih jabolk. Kaj naj storim, da se mošt očisti? (I. V. v I.)

Odgovor: Če mošt ne sprejme čistila, je to dokaz, da mu manjka čreslove kisline, kar se nam pa čudno zdi, če je narejen iz tepek. Mošt iz sladkih jabolk ima pač malo ali skoraj nič čreslove kisline v sebi, zato jo imajo pa tem več tepe. Morda so bile tepe uže premeške ali sčrnele? Mošt iz takih hrušek se težko očisti. Priporočamo Vam dodati na vsak hektoliter mošta 10—15 gramov tanina, ki ga kupite v lekarni, ter potem čiščenje z beljakom ali z žolico vnovič skusiti.

Vprašanje 96. Naša skupna paša se bo razdelila, in jaz dobim 10 oralov. Zraven paše imam pa velik gozd, ki meji na to pašo, zato bi rad dobil svoj delež tik gozda, da bom imel potem vse posestvo skupaj. Kam naj se obrnem s prošnjo, da to dosežem, oziroma, ali je kak zakon, ki to pripušča? (J. S. v V.)

Odgovor: Vaša paša se bo razdelila na podlogi državnega zakona za Kranjsko z dne 26. oktobra 1887. l. Opozorjamo Vas na spis „Kako se dele in urejajo skupni pašniki, gozdi in enaka skupna zemljišča“, ktere smo priobčili v lanskem „Kmetovalcu“ v št. 19., 20. in 21. Glede posameznih deležev veljajo naslednja pravila: Kadar je stopil register deležnih pravic v moč, mora krajni komisar po teh pravilih določiti „oddelilni načrt“, oziroma „načrt uredbe“, in sicer: pri razdelbah mora dozvedeti za deležnim pravicam primerna oddelilna zemljišča, pri uredbah mora dozvedeti z ozirom na stanovito plodovitost skupnega zemljišča dopuščeno in najprimernišo uravnava skupnega užitka. Tudi mora obravnavati o bodočem oskrbovanju skupnosti in poizvedeti, kakšnih skupnih gospodarskih naprav je treba in koliko znašajo izravnavne oddelil v novcih. Pri določevanju posameznih oddelil v zemlji in svetu se je na želje neposrednih udeležencev ozirati toliko, kolikor je to mogoče po postavi in nasproti javni koristi. Oddelilna zemljišča morajo biti v kar moški gospodarski obliki, v primerni zvezi med seboj in s posestjo zasebnih zemljišč deležnikov. Vsakemu deležniku se torej navadno odkaže le en kos, in sicer, ako moči, ondi, kjer ima že prej svoje posebno zemljišče, kjer je torej mejaš skupnosti. Dolej se so skupna zemljišča pri razdelbah drobila tako, da je vsak deležnik dobil po več delov, ker je bilo skupno zemljišče

v raznih krajih različne vrednosti. Tega odslej ni več treba, ker se, kakor rečeno, različni kraji skupnega zemljišča precejeno po svoji dobroti, in kdor dobi pridelen nekoliko slabši delež, dobi zato toliko več sveta. Tudi se navadno ne vadija (loza) za deleže, temuč, kjer ni posebnih ovir, odkazati je deležniku delež ondi, kjer meji s posestvom dotičnika; ako je bil poprej kaj prigradil, se mu ne vzame, temuč samo vsteje v njegov delež. Razdelbeni, oziroma uredbeni načrt sta zopet razpoložiti na vpogled, kakor prej register deležnih pravic. Krajni komisar mora načrt pri posebni obravnavi razložiti, in vsi udeleženci se smejo proti načrtu pri njem pritožiti v 30 dneh od dne, ko se je bil razgrnil.

Vprašanje 97. Čebele enega panja imajo polno mrčesov; skoraj vsake čebele se drži en tak mrčes. Kaj je to? Čebele tega panja nič pridno ne letajo, in če se nanj potika, močno zabrenče. (V. K. na V.)

Odgovor: Mrčes, ki je na Vaših čebelah, je čebelna uš. Pridno snaženje panjev ovira, oziroma onemogoča razmnožitev tega mrčesa. Čebele s tem oprostite uši, da jih dobro zakadite s tobakom, vsled česar uši odpadejo raz čebele ter se potem pomečejo iz panja.

Vprašanje 98. Vedno sem pošiljal zaprta pisma z naslovom, a brez adresatovega kraja, po svojem hlapcu, kadar sem narečal blago, katero je hlapec nazaj vozil. Sedaj je pa eno tako pismo vzela finančna straža hlapcu ter sem bil obsojen na globo 1 gld. 5 kr. Ali ne smem pisem po svojem hlapcu pošiljati? (F. K. v V.)

Odgovor: Če je res tako, kakor Vi pišete, potem ste bili po nedolžnem kaznovani, kajti vsakdo sme po svojih ljudeh kadar in kakor hoče pošiljati pisma, naj so kakor si bodi. Pač je pa prepovedano tuja pisma zbirati in jih za denar in redno prenašati v kraje, ki so zvezani s pošto. Pritožite se na pristojnem mestu, t. j. pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani, ktero Vam bo po nedolžnem plačano globo vrnilo; globa sicer ni visoka, toda s tem boste vsaj za bodočnost odvrnili take neprimlikke.

Vprašanje 99. Pri nas je sleharno leto na jablanih vse polno črvičkov, ki razjedajo ovetje. Mislim da je škodljivec „anthonomus pomorum“. Kako zatrem tega škodljivca? (I. P. v V.)

Odgovor: Škodljivec je res cvetoder (anthonomus pomorum), ktereга samica zgodaj spomladi pride na dan ter zvrta jamico v cveten popek, položi vanjo belo jajčece in je z rilčkom porine do dna. Mladiči se hitro razvijajo in za mesec dnij po priliki je uže nov zarod tu, ki pa tega leta ne dela več škode. Toliko huje pa gospodarji potem prihodnje leto, ako ga ni umoril zimski mraz, ako ni človek vzdignil roke nanj. Da se prežene cvetoder in drugi škodljivci, otresa in otepa naj se drevje zgodaj spomladi, in sicer prav pogosto. V to svrhu se razprostre pod večja drevesa kakov prt ali rjuha, pod manjša se pa drži kak dežnik. Drevje se pa ne sme otepati po cvetju in po mladikah, temveč se mu stresajo veje ali pa se trka s palico ob nje. Tako se natrese vsakovrstnih škodljivcev in tudi cvetodera, kar se vse na ta ali oni način uniči. Zaradi cvetodera je treba drevje otepati zgodaj zjutraj, predno solnce posije, ali pa ob deževnih dneh, ker drugače mrčes odleti. — Starim deblom ostrgajte razpokan lub in očistite jih mahu in lišajev. S tem odstranite ugodno skrivališče ne samo cvetoderu, temveč še veliki množini drugih škodljivcev.

Vprašanje 100. Kadar se izprazni majhen sodček, držec 50 do 300 litrov, ali je dobro, da se vlije vanj nekoliko špirita in se potem sodček dobro zabije? (S. P. v V.)

Odgovor: Tako ravnanje z izpraznjenimi sodi ni dobro, nasprotno, še škodljivo more biti, ker se iz špirita more narediti kisova kislina. Edino pravo hranjenje praznih sodov je,

da se dobro izperejo, v senci nekoliko posuše, potem zažveplajo in zabijejo ter hranijo v takem hrannu ali v taki kleti, kjer se ne razsuše. Edino zažveplanje brani notranjost sodov pred tvorjenjem raznih škodljivih rečij. Ob novi porabi je seveda treba sod iznova dobro izprati.

Vprašanje 101. Imam čebele uže nad 25 let, in sicer vedno zdrave in dobre, ter jih vedno krmim z domačim in poštenim medom. Letos, v pričetku meseca aprila, jih je pa napadla neka bolezen; čebele so napete in kar pod uljnjakom padajo na tla, se ne snažijo in mrjé. Kaj je temu vzrok in kako odpomorem? Tako se je zgodilo tudi preteklo leto čebelarjem v tukajšnji okolici, ki so vsled tega prišli ob vse svoje čebele (J. M. v P.).

Odgovor: To bolezen čebel imenujejo Nemci „majnikovo bolezen“. Bolezen provzroči neka plesnoba gliva „muror moceolo“. Kako pa pridejo trosi te glive v čebelno telo? Morda tudi s krmo, gotovo pa z vodo, kajti plesnobe glive se razvijajo povsod na vlažnih krajih, koder je zadostna toplota in primerna hrana. Čebelar mora torej paziti, da medu za pitje ne hrani v gorkih in vlažnih shrambah ter da imajo čebele vedno svežo in zdravo pitno vodo ter niso prisiljene gasiti si žejo po lužah itd. Če se pazi na vse to, potem se gotovo ta bolezen ne prikaže. Najvažneje je, to bolezen s takim ravnanjem sploh preprečiti, če se je pa uže pokazala, potem se zdravi z edino znanim zdravilom, s slano vodo. Čebelar se namreč daje pitna voda, v kateri se raztopi za navadno dobro žlico soli na liter vode.

Vprašanje 102. Koliko krme naj dobi konj na dan? Ali je boljša turščica ali oves? Jaz sem določil za teden dni 35 litrov turščice, 56 kg sene in rezanice kolikor treba, a hlapec je vso turščico in seno pokrmil v petih dneh, češ da je 5 litrov turščice in 8 kg sene na dan premalo za konja. Konj je 4 leta star in 16 1/2 pestij visok. (I. R. v Š.)

Odgovor: Za konja je najboljša krma zraven sene in nekaj rezanice oves. Prav dobro se pa more oves nadomestiti s turščico, a gotovo je pa res, da s turščico krmljeni konji zgube na živahnosti in energiji; zato je turščica primerna le za konje ki težko in počasi vozijo. Množina krme je pri konju zavisna od velikosti in od dela. Vaš konj, ki ima 16 1/2 (?) pestij, se mora šteti med največje konje. Množina krme, ki jo Vi pokladate svojemu konju, zadostuje v obče, zlasti, če konj nima prenapornega dela; kakor hitro je pa delo težavnejše, t. j., če je konj na dan več ur vprežen v težek voz, potem je pa 3 1/2 kg turščice odločno premalo, kajti tak konj mora imeti na dan vsaj 6 kg zrnja, bodisi ovsu ali turščici.

Gospodarske novice.

* **Gospod Ivan Wild**, c. in kr. polkovnik, poveljnik c. in k. državnim žrebčarskim postajam na Štajerskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji, časten ud naše družbe, je umrl 22. dne t. m. v Gradcu po dolgi in mučni bolezni. Raniki, ki je bil dolgo let poveljnik žrebčarski postaji v Selu pod Ljubljano, je dobro znan vsem našim konjerecem ter je bil obče priljubljen zaradi svoje ljubeznivosti. Polkovnik Wild si je stekel mnogo zaslug za povzdigo naše konjereje, vsled česar ga je občni zbor naše družbe imenoval 9. dne junija 1. 1892. družbenim častnim udom. Naj počiva v miru!

* **Gospod Luka Jeran**, papežev komornik, stolni korar v Ljubljani ter 47 let (od 24. januarja 1. 1849.) ud naše družbe, je umrl 25. dne t. m. — Z ranjimi izgubi naša dežela enega najuzornejših mož, ki je vse svoje življenje posvetil delom usmiljenja ter zlasti pripomogel premočnim revnim kmetiskim dijakom, da so mogli dovršiti svoje študije. Naj v miru počiva blagi mož!

* **Gospod Jurij Clarici**, upokojen nadzornik posestev kneza Windischgrätzja ter najstarejši ud naše družbe, je umrl 25. dne t. m. v Kandiji pri Novem Mestu. Pokojnik je bil sprejet za uda naše družbe 2. dne maja 1. 1844. in je bil toraj 52 let družabnik. Lahka mu zemlja!

* **Gospod Janez Bantan**, nadučitelj v Loškem potoku ter ud naše družbe je umrl 18. dne t. m. Blag mu spomin!

* **Gozdni svétnik gospod Vaclav Goll**, c. kr. gozdni nadzornik za Kranjsko in glavni odbornik naše družbe je imenovan za višjega gozdnega svétnika. Čestitamo.

* **Podarjene trte.** Na prošnjo novomeške kmetijske podružnice je visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo po posredovanju g. Bohuslava Skalického, tehničnega voditelja za trtno-úšna dela v Novem Mestu, brezplačno podelilo 19.100 okorenjenih ameriških trt, in sicer 15 000 sajenk riparija portalis in 4.100 sajenk rupestris monticola. Oglasilo se je za nje 42 gospodarjev iz občin Šmihel-Stopiče, Prečina, Št. Peter, Bela cerkev, Brusnice. Nekteri gospodarji so dobili tudi po 1000 trt. Trte so se jim razdelile zadnji teden.

* **Pouk v kmetijski bralnici v Novem Mestu.** Redni nedeljski pouk v novomeški bralnici je za letoš ponehal z zadnjo nedeljo in se prične zopet meseca novembra. Med polteljem bode kmetijska podružnica priredila nekaj popotnih predavanj.

* **Kotel za kuhanje žganja** si bode omislila kmetijska podružnica v Kovorju pri Trzinu.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas

glede sprejema žrebet v žrebetišče c. kr. kmetijske družbe v Št. Jarneju.

Žrebeta se sprejemajo v to žrebetišče od 15. dne maja t. l. naprej ter veljajo za sprejem naslednji pogoji:

1.) V žrebetišče se sprejmo v deželi storjena zdrava žrebeta, ki so last kranjskih posestnikov (kar je dokazati s spuščalnim listom), in sicer:

- a) nepodkovane žrebice in valahi do četrtega leta,
- b) žrebčki do enega leta.

2.) Doba paše traja do 15. oktobra; prej pa se smejo žrebeta iz žrebetišča vzeti le z dovoljenjem šentjarnejske podružnice blagajnika gosp. Novoselca.

3.) Lastnik žrebeta je zavezan dati za vsak dan in za vsako žrebe 1 kg očiščenega in zdravega ovsu ali ječmena ter 5 kg sladkega in mlačnega dobrega sene.

4.) Krma se sprejema vsak 1. in 14. dan v mesecu. Če kdo zamudi dovesti krmo, krmilo se bo žrebe na njegove troške dalje.

5.) Zaradi olajšanja dela se mora seno v žrebetišče dovažati v mrežah.

6.) Za nezgode pri žrebetih se ne prevzame nikaka odgovornost.

7.) Posestniki žrebet, ki niso udje šentjarnejske podružnice, plačajo po 3 gold. pristojbine za konjarja.

8.) Le na izrecno zahtevo se bodo žrebeta vsak teden enkrat kopala, ter je za vsako kopelj plačati 5 kr. pri blagajniku.

9.) Upravo žrebetišča ima podružnica c. kr. kmetijske družbe v Št. Jarneju, na katero se je obračati v vseh zadevah žrebetišča.

Pri prevzetju žrebet potrdi podružnica v spuščalnem listu, da se je žrebe res v žrebetišču v Št. Jarneju redilo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske
V Ljubljani, 30. dne aprila 1896.

Razglas o oddaji trtnih škropilnic.

Podpisani odbor bo tudi letos oddajal trtne škropilnice po nižani ceni, in sicer komad po 10 gld. z zabojem vred po družbene ude, po 13 gld. za neude.

Te škropilnice so najboljše in najnovejšega sestava, imajo bakreno posodo, se lahko dajo snažiti in se pri umni rabi težko pokvarijo.

Podpisani odbor bo izvršil le tista naročila, ktera dobi takoj, kajti število škropilnic po nižani ceni je omenjeno, ker je dotična podpora zelo majhna.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.
V Ljubljani, dne 15. aprila 1896.

Razglas

o oddaji modre galice za škropljenje trt v letu 1896.

Podpisana družba bo tudi letos modro galico za škropljenje trt oddajala po nižani ceni, in sicer tistim vinogradnikom, ki se pravočasno zglase zanje in ki se zavežejo:

1.) plačati galico uže naprej, oziroma takoj po prejemu, po 22 kr. kilogram z zabojem vred;

2.) prejete galice ne prodajati z dobičkom naprej.

Ta pogoja veljata za one, ki naroče galico neposredno pri družbi.

Častita predstojništva podružnic, ktera mislijo naročiti galico skupno za svoje ude, naj stopijo v dogovor neposredno z družbo.

Opomnja: Od galice se plača na železnici le polovica voznine. — Upanje je, da bo vis. deželni odbor tudi letos prevzel troške za prevažanje galice iz Ljubljane do podružnic; zato je udom ugodneje, galico naročiti skupno potom podružnice.

Tisti, ki galice ne plačajo precej po prejemu in s kterimi se družba glede plačila ne pogodi posebej in drugače, plačati bodo morali po 6% zamudnih obrestij.

C. kr. kmetijska družba kranjska.
V Ljubljani, dne 15. aprila 1896.

Razglas

o oddaji čistokrvnih izvirnih bikov simentalke (rumeno- in belolisaste) pasme.

Podpisani glavni odbor odda od sedaj naprej 8 bikov čiste simentalke pasme v tiste kraje po Notranjskem, Dolenjskem in v okolico Ljubljane, koder marajo za pisano živino, ki je mlečna in daje velike vole.

Te bika bode odbor oddajal na podlogi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1.) da je pripravljen bika vzprejeti o pravem času na družbenem poskusnem dvorcu na Viču poleg Ljubljane;

2.) da plača ob vzprejemu bika polovico tistih troškov, ktere je podpisani odbor imel zanj pri nakupu in pri vzreji čez zimo. (Biki stoje družbo po 260 do 300 gold. torej je polovična cena 130 do 150 gold.);

3.) da podpiše zavezno pismo, s kterim se zaveže prejetega bika imeti dve leti za pleme in, če ga iz kterega koli zadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 5 gld. za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kteri bodo prejetega bika imeli čez 2 leti za pleme, in sicer najmanj 4 mesece dalje, dobodo po 20 gld. in za vsak nadaljni mesec po 5 gld. nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.
V Ljubljani, dne 31. marea 1896.

Oddaja ruskega lanenega semena.

Podpisana družba tudi to leto oddaja pravo rusko laneno seme, in sicer

kilogram po 15 kr. ali stari mernik po 3 gld. 15 kr.

Naročniki naj se takoj oglase pri podpisani družbi ter naj prilože aro in naznanijo zadnjo železniško postajo.

C. kr. kmetijska družba v Ljubljani.

Vabilo

k zboru kmetijske podružnice mokronoške, ki bode v nedeljo, 10. dne maja popoldne ob 4. uri v prostorih „Pri stari pošti“ v Mokronogu.

V Z P O R E D :

1.) Odborovo poročilo in končni sklep o nakupu zemljišča za trtnico. (Poročevalec g. župnik Grčar.)

2.) Odborovo poročilo o predlogih, stavljenih v zboru 21. dne maja 1895. l. (Poročevalec g. župnik Jarc.)

3.) Pouk o reviziji zemljiškega katastra.

4.) Raznoterosti.

Radi važnosti predmetov, ki se bodo obravnavali vabi, p. n. ude k mnogobrojni udeležbi

Anton grof Barbo s. r., načelnik.

Listnoca uredništva.

A. K. v S. Povprečna cena, po kteri se sedaj spomladi kupujejo žive čebele, nam ni znana. Obrnite se na trgovce s čebelami: M. Ambrožič v Mojstrani pri Dovjem, E. Jeglič v Selu pri Lescah, J. Walland v Hlebcih pri Lescah, i. t. d.

L. M. v K. Vsled državnih pogojev je občina na podlogi reciprocitete, ki velja med našo in laško državo, zavezana nositi vse pogrebne troške laškega podanika, ki pri nas umrje. Pač pa more potem občina zahtevati povračilo teh troškov iz zapuščnine umrlega ali pa od njegovih bližnjih sorodnikov.

G. P. v M. P. Ker ne vemo kakšno trto imenujete „gobasto“, Vam na Vaše vprašanje ne moremo dati odgovora.

F. T. v S. Pojdite osebno k okrajnemu glavarstvu in prosite razjasnil, kako Vam je postopati. To bo najkrajša pot, po kteri dosežete svoj namen, ne da bi se Vam pozneje delale kake ovire.

Domžale. Na vprašanje glede korenine rdečojagodastega blusčeca ne odgovorimo, ker dopisnica ni podpisana.

J. J. v S. Vprašajte pri okrajnem glavarstvu, kako je z drevesnimi nasadi na skupnih zemljiščih, in kakor Vam tam svetujejo, tako pa ravnajte.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 8.

V Ljubljani, 30. aprila 1896.

Leto XIII.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 30. aprila 1896. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja, novo blago gld. 32.— kr. do gld. 34.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 40.— kr. do gld. 50.— kr.; gorenjska repa gld. 36.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 11.50 kr.; konopno seme gld. 13.25 kr. do gld. 13.50 kr.; kuminovo seme gld. 32.— kr. do gld. 33.— kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 9.— kr.; rudeči Hrvat gl. 8.— kr.; prepeličar (koks) gld. 9.50 kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistenelega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 14.— kr. do gld. 15.— kr. brez dima sušene gld. 17.— kr. do gld. 18.— kr.

Orehi domači: gld. 12.— kr. do gld. 13.— kr.

Ježice nove: gld. 4.75 kr. do gld. 5.— kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 24.— kr. do gld. 25.— kr.

Kože: Goveje, težke nad 40 kg po gld. 34.— kr. do gld. 36.— kr.

težke od 30 do 40 kg „ „ 28.— „ „ 30.— „

lahke „ „ 28.— „ „ 30.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vrcd. Bikove kože po 31 kr. klgr.)

Telečje kože: 55 kr. za kg.

Kozličjeve kože po gld. 1.— kr. do gld. 1.05 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 28 kr. za kg.

Druge vrste 15 do 20 „ „ „

Kože lisic po gld. 4.— do 4.50

„ kun „ „ 9.— „ 10.— za par.

„ dihurjev „ „ 2.— „ 3.—

„ vidr „ „ 9.— „ 10.—

Kože zajcev po 15 do — gld. za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 15.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 29. aprila 1896. Pšenica gld. 8.— kr., rž gld. 7.50 kr., ječmen gld. 6.40 kr., oves gld. 7.— kr., ajda gld. 7.40 kr., proso gld. 6.50 kr., turšica gld. 5.20 kr., leča gld. 11.— kr., grah gld. 8.— kr., fižol gld. 11.— kr., seno gld. 2.30 kr., slama gld. 2.40 kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Dunaji, 28. aprila 1896. Pšenica gld. 7.10 kr., rž gld. 6.52 kr., ječmen gld. 6.73 kr., oves gld. 6.73 kr., turšica gld. 4.32 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

V Budapešti, 28. aprila 1896. Pšenica gld. 6.87 kr. turšica gld. 3.96 kr., oves gld. 6.55.

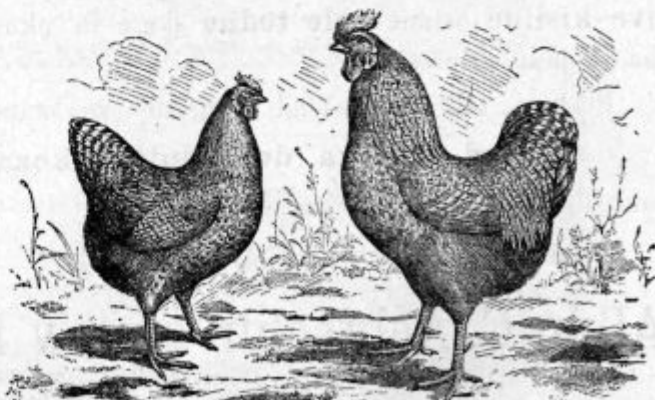
Goveda, meso ter živalski pridelki:

V Ljubljani, 29. aprila 1896. Goveje meso 64 kr., telečje meso 64 kr., svinjsko meso 66 kr., prasičje salo 70 kr., špeh svež 64 kr., špeh prekajen 43 kr., surovo maslo 72 kr. (Vse cene veljajo za 1 kilogram.)

Gostilna in mesarija

se daje v najem na 3 leta, katera se nahaja v Suhoru ob državni cesti blizu farne cerkve. Mesarija je edina v celi fari; v lepo urejenem mesarskem posloplju se nahaja tudi velika ledenica. Pogoji so ugodni. Več pove lastnik (54-1)

Janez Težak, gostilničar in mesar v Suhoru pri Metliki.

Jajca za valenje

od najboljših kokočjih pasem za kmetovalce

Houdan in Plymouth Rocks po 15 kr. eno

dobiti je pri (51-2)

Jos. Lenarčič-u na Vrhniki.

Najizbornejše in cenejše členkaste travniške brane izdeluje in iz zaloge prodaja poleg družih kmetijskih strojev

Jos. Lorber v Žalcu pri Celji.

Cena jednouprežni brani 26 gld.

„ dvouprežni „ 32 „

Te brane se niso obnesle samo na travnikih z najboljšim uspehom, ampak tudi na polji pri pomladanski in jesenski setvi za poravnavo brazd in umetnih gnojil, kakor tudi še posebno za zrahljanje pozimski mokrini ali po plohah nastale trde površne skorje, kar priča polno priznanskih pisem. (12-6)

Dalje proizvaja vse v livarsko in strojno stroko spadajoče predmete za žage, mline in druge obrtniške namene, kakor: zobna kolesa (vsake vrste), železna vretena, logarje, kolobarje za jermena, zamašnjake (Schwungräder), sploh vse sestavne dele za stroje; potem razne vlitte plošče, kotle, uteže (tudi za ure), rošče itd. itd.

Cene so nizke, delo poseteno, postrežba prijazna in točna.

Staro lito železo se kupuje in po dobrih cenah plača.

Trtne škropilnice „Patent Schindler“.

49-3)

Licencirani junc (bik),

belo pšenične barve, še ne 2 leti star, težak, prav lepe rasti, in izvrsten za pleme je naprodaj pri

posestniku Antonu Podlesniku v Svibnjem št. 39,

pošta Radeče pri Zidanem mostu.

Cena se izve pri lastniku.

(55-1)

Puškarske izdelke,

priporoča slavnemu p. n. občinstvu, kakor: vsakovrstne puškarske izdelke najnovejših sistemov, puške: lovske za brok ali kroglice, kakor tudi take za tarčo, sobne puške (Flobert), ter orožje v osebno obrambo.

Vsakovrstna popravila in predelovanja po najnižjih cenah.

Vse pri meni izdelano orožje je samo ročno delo iz najboljšega materiala; vse puške so uradno preskušene in dobro uravnane. (34-7)

Za vsako delo sem vestni porok sam.

Obširne ilustrovane cenike, slovenske in nemške, dopošiljam na zahtevanje poštne prosto.

ANTON SODIA, puškar v Borovljah

(Ferlach) Koroško.

C. in kr. privilegovani aparati v ohranjenje piva.

Taisti so za gostilne in domačo porabo neizogibno potrebni in imajo to prednost, da pivo brez umetnega dovažanja ogljikove kisline ostane cele tedne sveže in okusno. Njihova uporaba je jako priprosta.

Poskusi teh preskušanih aparatov so dokazali, da se pivo od začetka, do zadnjega kozarca enako dobro, peneče in čisto ohrani. (22-5)

Cenike z navodilom pošilja izdelovatelj:

Albin C. Achtschin star. v Ljubljani

Gledališke ulice št. 8.

Priznalno pismo:

Poslani mi aparat za ohranjenje piva sem poskusil in moram priznati, kot izvrstno in potrebno za vsakega kdor ima pivotoč, kjer je v resnici čez 8 dni piva lepša in boljša kot prvi dan, ko se jo hrani v aparat in moram takega le pridoročati.

Postojna, 6. aprila 1896.

Z velespoštovanjem

G. Pikel.

(9)

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti, ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam. (27-6)

Pisma vprašanja pod „9.132“ Gradec, poste restante.

Jajca za valjenje

od posebno plemenitih kur, kakor: od pegatk eno po 15 kr., od pravih štaj. kur po 15 kr., Houdan po 20 kr., Plymouth Rocks po 20 kr., domače Fazane 30 kr., Dorking 30 kr., Kokinkina rumene 30 kr. in prave harscarske kanarčke z domačim križane prodaja

IVAN KRANJIC v Št. Ilju pošta Velenje na Štajerskem. (37-5)

Naznanilo.

Sprejme se v službo s 1. majnikom za nesljiv, priden, energičen, v sadjarstvu, kletarstvu in v novi kulturi vinogradov popolnoma zmožen (50-2)

upravnik

Plača na leto 200 gld. in vsa oskrba
Prošnje in prepise spričeval sprejme
oskrbnitvo grajščine Jurovo,
pošta Metlika.

Lepo posestvo

blizu železniške postaje na Gorenjskem se prodaja ali da v najem. (28-6)

Naslov pove „uredništvo“ tega lista.

Pri

JOSIPU LEUZU, trgovcu v Ljubljani,
Reseljnova cesta št. 1. poleg mesarskega mosta
dobijo se

jajca za valjenje

od najlepših rac in gosi, kakor vsakovrstni semenski (32-3)

krompir

in sicer: najfinejši zgodnji rožnik, beli zgodnji ameriški, češki in moravski onejidovec, pravi ribničar, kakor več drugih vrst češkega in moravskega krompirja; nadalje se dobi lep mali čebulček za saditi, lep češki oves in ječmen in več drugih vrst semen po zelo nizkih cenah.

Apneno klajo

(od Mih. Barthelma in drugov na Dunaji)
najboljša primes k krmi za živino in kuret-
nino, dobi se pri (39-5)

Ivanu Pauserju,

trgovcu v Ribnici.

OVES

(Willkom).

Ta težka vrsta ovsa vsepeva v vsaki zemlji, je najzgodnejša, dá zelo obilo pridelka, visoko in prav dobro slamo za krmljenje ter nepreleži. Ker se ta oves redko seje, zadošča na oralo 50 kg. (44-4)

Razpošilja se z vrečo vred 25 kg za 5 gld.; 50 kg za 9 gld. 50 kr.; 100 kg za 18 gld. Vzorci v vrečah po 5 kg se pošiljajo poštne prosto (franco) ako se znesek 1 gld. 70 kr. naprej pošlje na

Grajščinsko oskrbnitvo Goliče
pri Konjicah na Sp. Štajerskem.

Največa zaloga

raznega semena

na pr. večne nemške detelje (lucerne), štajarske detelje, inkarnatke, turške in travniške detelje, raznih vrst velikanske pese, ki je splošno znana kot najboljša krma; potem travna semena za suha, mokra, peščena ali ilovnata tla. Velika zaloga raznih semen salate, kumar, peteršilja, zelene, sladkega graha, fižola, in drugih zelenjadnih vrst. (35-5)

Mnogobrojnega poseta prosi

PETER LASSNIK
v Ljubljani.

Izvrstne,
c. kr. jedino priv.

škropilnice proti peronospori

inženirja Živica, katere so se splošno razširile zaradi svoje preprostosti, trajnosti, lahke porabnosti pri vsakem obdelovanju trtja itd. prodajamo z garancijo po dosedanjih, nizkih cenah.

Živice in drugi v Trstu.

Razpošiljamo škropilnice tudi s posodami nove vrste.

Obrazce s cenikom pošiljamo radovoljno in poštne prosto.

Izdelujemo tudi razprašilnike za žveplo in neprenehljive vinske stiskalnice. (47-3)

Hranite drago neredilno bobovo kavo.

(33-3)

Primešajte h kavi $\frac{1}{2}$ prave Kneippove kave bratov Oelz v rudečih zavojih z zraven stoječo sliko kot varnostno znamko, potem primešajte še $\frac{1}{2}$ specialne Oelzove kave in zakuhaite v prvo $\frac{1}{2}$ bobove kave. — Ta zmes napravi zdravo, okusno in redilno pitno kavo, katera manj stane kakor druge kave.

Spoštovanjem

Bratje Oelz v Bregencu.

V krajih, kjer teh izdelkov ni dobiti v prodajalnicah, razpošiljamo na zahtevanje zavitke po 4 $\frac{1}{2}$ kg. franco za 2 gl. 10 kr

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

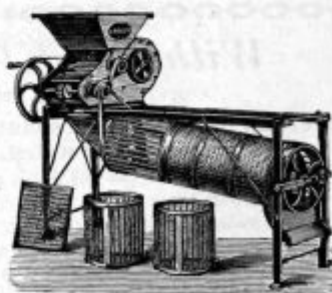

Zastopniki se iščejo.

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Škropilnice proti peronospori, poboljšani sestav Vermorelov. Mlatilnice, mlinci za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav, (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor hidravlične [vodovodne] preše). Slamorenice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi (17-3)

IG. HELLER na Dunaju

II/2 Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Najbolje osipalnike in pluge po 8 gld., močnejše po 9 gld. izdeluje
Miha Preložnik, kovač v Hotinji Vasi, pošta Kranichsfeld. (34)

Leseno robo, kakor: škafe, čebre, brentače, niške, grablje itd. ima
po nizkih cenah naprodaj Matevž Lampe v Črnem Vrhu pri
Idriji. (75)

Kole za hmelj, prekle za fižol in trtne v velikem številu; 1 plemenega bika, 2 leti starega, belanske pasme; 2 pitana, 1900 kg težka vola proda Anton Koprivnikar, posestnik in trgovec z lesom v Litiji. (78)

Pristni brinjevec, dobro in uležano istrijansko brinje prodaja po najnižji ceni Anton de Gleria v Dolenjem Logatcu. — Uzorci brezplačno. (79)

Seme pravega ribniškega fižola ima naprodaj Jakob Lavrenčič, posestnik v Sodražici. Cena 12 gold. za 100 kg postavljen na postajo Ribnica. (80)

Kovačnica na deželni cesti, se odda pod ugodnimi pogoji v najem. Za stalno delo se jamči. Janko Dekleva, trgovec v Britofu via Divača. (82)

Mlatilnica z lesenim gepeinom in slamoreznica, oboje še le pred par leti novo, proda za 120 gold. Janez Dolžan, posestnik v Kovorji pri Tržiči, Gorenjsko. (83)

2000 litrov hrušovega mošta ima naprodaj Iv. Walland v Hlebcach št. 12 pošta Lesce, Gorenjsko. (Cena po dogovoru.) (84)

Več kovaških učencev in dobrega kovaškega pomočnika za kolese in kočije sprejme takoj Peter Kersič, uradno potrjeni konjzdravni kovač v Sp. Šiški pri Ljubljani. (85)

Kathreiner-
KNEIPPOVA SLADNA KAVA
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.
Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje s imenom:
Kathreiner

(6—2)

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradcu.

(Ta drevesnica pripoznana kot na najvišjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izberno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; **sadnega drevja**, visokodebelnatih in pritličnih ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahtnitve; **divjakov in podlag za pritlikovce**; **jagodnega sadja**; **lepotilnega drevja in grmovja, drevja** (16—6) **za drevoreda** itd.

Raspošiljatev pravilno imenovanih cepljčev vseh vrst sadja.

☛ Cenike je dobiti zastoj in franko. ☛

3 zlate,
15 srebrnih
svetinj,
12 častnih in
priznanskih
diplom.

Franc Iv. Kwizda

Varstvena

znamka.

Kwizdo

Korneuburški redilni prašek
za živino
za konje, govedo in ovce.

Uže 40 let v mnogih hlevih v rabi
kadar živina ne mara jesti, če slabo
prebavlja, če daje slabo mleko ali če
ima premalo mleka.

Cena: 1 velika škatljica 70 kr.,
1 mala škatljica 35 kr.

(2—2)

Glavna zaloga:
Okrožna lekarna
Korneuburg pri Dunaji.

Pazi naj se na
gorenjo varnostno
znamko in naj se
izrecno zahteva
Kwizdov
Korneuburški
redilni prašek
za živino.

Se dobi v vsih
lekarnah
in
droguerijah
na Avstro-
Ogrskem.

Zavarovanje proti škodi po toči!

prevzame

po najcenejših, stalnih premijah

Glavni zastop v Gradcu

(pisarna: Kaiserfeldgasse, 21)

ogrsko - francoske zavarovalne družbe

(Franco - Hongroise),

Vse škode se pošteno obračunajo in točno izplačajo.
Na posebno željo se premija more še le jeseni plačati.

Družba je dosedaj povrnila nad 60 milijonov
gold. svojim zavarovancem.

Zarad sprejema zastopov se je obrniti na gorenji
glavni zastop, kamor je tudi poslati objave, če kedo hoče
zavarovati. (53—2)

Schichtovo milo

**z znamko „ključ“ je najboljša in
najcenejša vseh mil.** (26—5)